



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

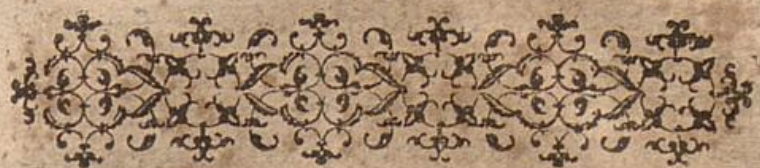
Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

Liber Tertivs. De Ideis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918



STEPHANI THEVPOLI,

BENEDICTI F. PATRITII VENETI,

ACADEMICARVM
Contemplationum,

LIBER TERTIVS.

DE IDEIS.

An Idea sint.

CAP. I.

D LACITA Academicorum eō accuratiūs consideranda sunt, quō sunt de rebus maioris virtutis, & frequentiūs à Peripateticorum principe damnantur, & reiciūtur: eminētissimæ virtutis sunt Ideæ, & frequenter ab Aristot. variis argumentis reijciuntur: propterea iurè accuratè sunt perpendendæ: vbi enim inter Aristotelem, & Platonem est controuersia; difficile est veritatem conspicere. De Ideis primò considerandum occurrit, an sint. Academici eas apprimè necessarias ostendunt: Peripatetici easdem parvipendunt, & negligunt; sed leues præculdu-

F

bio sunt Peripateticorum instantiæ, firmissi-
 ma sunt fundamenta Platonis à nostris Theo-
 logis magna ex parte commendata: Propter-
 eà Platoni assentiendum censeo. Nam si ad de-
 pendentiam mundi ab opifice conuertimur,
 inuenimus, non posse primam mentem mundi
 iurè nuncupari parentem & artificem: nisi ordinis
 mundi, & contentorum in eo, in se primo contineat
 Ideas. dicimus artificem temerè, & à casu ope-
 rari; dum conficiendi operis rationem, rectam-
 que rationem non possideat; quod primus o-
 pifex temerè, & à casu mundum producat, ne-
 mo compos mentis asserere audet; Ideas itaq;
 in se continet: & præsertim, quia suo esse facit
 omnia; non autem suo esse omnia faceret, nisi
 in suo esse omnia essent. Insuper si considera-
 bimus opificis mundi cognitionem, id ipsum
 confitebimur: nam de ratione mentis est, ut
 cognoscat, & operetur cum cognitione; mens
 prima, cum sola absolutè sit mens, sola absolu-
 tè omnia cognoscit, & per cognitionem ope-
 ratur: Asserere, quod solum cognoscat in emi-
 nentia, & non distinctè, ut aiunt Peripateticis
 est idem, ac si diceremus, pictorem formare ca-
 nem, cognoscendo cælum; vel artificem pro-
 ducere ferrum, cognoscendo aurum: quod mi-
 nimè dicendum est. Prætereà si attinentia ad
 propriè sumptam providentiam consideramus:
 percipiemus necessitatè Idearum. Nam primi prin-
 cipis maximè propria est providentia: non serua-
 tur providentia exquisita, exacta, & distincta, si-
 ne

ne exacta & distincta cognitione rerū curādarū: nec huiusmodi cognitio distincta in prima mente sine Ideis seruari potest: debent itaque dari Ideæ. Quæ etiam lucidissimè refulgent, dùm consideramus in principio ordinis debere ordinem refulgere, in mundo intelligibili debere sensibilia contineri: ante formas impuras, & fluentes, debere sinceram, & stabilem formam inueniri: sine quibus, nec mundi nexus, nec partium eius ascensus, & descensus, nec rerū simplex natura rectè seruari potest. Inter ea etiam, quæ apud nos versantur, Ideas nobis confirmant certa semina rerum, ex distinctis rationibus, Ideisque proficiscentia: & ea præsertim, quæ ad nostram scientiam, & ad diuersitatem nostræ cognitionis, nempe intelligentiæ, & opinionis pertinent: in quibus explicandis accuratissimè versantur Academici. Colligamus itaque dari Ideas, & à Philosopho rectè sentiente concedendas esse.

Inuentores Idearum.

CAP. II.



Ensent nonnulli Platonem fuisse Idearum, inuentorem; propterea ab auctore eis nomen tribuentes, Ideas Platonicas appellant: at qui ita sentiunt, Platoni, & veritati aduersantur. Platoni primò, quoniam in Sophista inuentū Idearū non suum affirmat, sed virorum, qui sapientia & pietate præstiterunt; & pro inuisibili essentia pugnarunt: & iurè sapientia, & pietate præ-

stiterunt: quoniam sine Ideis, nec pietas erga Deum, nec sapientia ritè seruari potest. Insuper etiam aduersantur veritati; quoniam alij, ante Platonem plurima de Ideis enunciarunt. Afferit Diogenes Laertius, Platonem sumpsisse Ideas ab Epicharmo discipulo Pythagoræ. At nec Epicharmus fuit inuentor earum; quia Pythagoras, & alij ante eum nouerunt Ideas; & si à discipulis Pythagoræ Plato eas desumpsit, cur non potius eas didicit à Philolao præceptore suo, & Pythagoræ discipulo? Pythagoras præsertim Ideas, more sibi consueto, per numeros designauit: ante Pythagoram Orpheus Ideas nouit, & dixit; Iupiter, Idea omnium: ante Orpheum ter maximus Mercurius & in Pimandro, & in Asclepio Ideas manifestissimè designauit: & mundum illum spherum ab Empedocle celebratum, nil aliud fuisse putandum est, nisi mundum Idealem: adeò, ut uerè cum sapientia ortam fuisse notitiam Idearum asserere valeamus. Quod Diuus Augustinus affirmavit, qui in 7. de Ciuitate Dei, cap. 28. ex sententia Marci Varronis affirmat, Ideam, Minervæ nomine à Poetis fuisse designatam; dum aiunt, ex Iouis capite fuisse ortam; quasi Idea & sapientia in idem veniant, & simul orta dicantur. Ac insuper idem August. quæst. 46. præclare enunciauit, aut nullos ante Platonem extitisse sapietes, aut Ideas cognouisse: Siquidem tanta vis in Ideis posita est, ut, eis non intellectis, sapiens quis esse non possit; in qua eadem

Idi Jacobi Carpentarius disput. 1. 2. Alcius.

dem quæst. asserit; Quis religiosus, aut vera præditus religione, tales Ideas negabit, aut eas non profitebitur? Sed, vt aliùs quoque eleuemur, fateamur Ideas nõ esse humanum inuētum, sed Dei benignitate fuisse hominibus reuelatas. Nam Diuinus legislator Moyfes in Genesi eas in parte expressit, dum dixit: *Hic est liber generationis cœli, & terræ; quando creata sunt die, quo fecit Deus cœlum, & terram; & omne virgultum agri, antequam oriretur in terra; omnemque herbam agri, priusquam germinaret, &c.* Virgultum antecedens germina terræ, Ideæ sunt in Dei mēte, vt probabiliter suspicatus est Philo Iudæus. Lucius tamen easdem designauit Propheta inquiens; Deus fecit hominē ad imaginem suā: non enim dixit, fecit hominem imaginem, sed ad imaginem suam; quia primò est Deus, secundò Idea hominis, tanquam Imago Dei; ad imaginem autem Dei dicitur factus homo. Pariter Ideas includi Diuus Augustinus asseruit in illis verbis Euangel. Diui Ioann. Quod factum est, in ipso vita erat, &c. vt cumulatè manifestauit Genesis lib. 5. cap. 15. Colligamus itaque, vnà cum diuina, & vera sapientia ornam esse notitiam Idearum.

Quid sint Ideæ.

CAP. III.



Deæ, omnium consensione, species, & formæ sunt, vt nomen ipsum manifestat; sed quales sint huiusmodi

F 3

formæ, & ubi sint, non constat. Existimantur nonnulli, eas esse puras formas rerum natura constantium, seiunctas à corporibus, per se, ac diuisim seorsum à Diuina mente subsistentes: & hanc censent fuisse opinionem Platonis: & id nituntur confirmare per nonnulla verba à Plat. in Parmenide, & in Timæo prolata: ideò & D. Thom. & Magnus Albertus, & Trapezūtius, & alij hanc asserunt fuisse Platonis sententiam, ab Aristotele accuratissimè reiectam: cuius opinionis etiam mentionem fecit Philoponus in primum Poster. Sed hæc opinio, vt longè abest à vero, ita etiam à recta Platonis sententia: nam manifestissimè Plato in 7. de R. P. ait Ideam boni regnare in mundo intelligibili. In Timæo affirmat Mundi opificem imitatum fuisse sempiternum exemplum, opificis autem exemplum in mente eius reperitur. Insuper mundum sensibilem affirmat esse vnū omnia continentem, quia ad vnus similitudinem sit formatus: id autem vnū, ad cuius similitudinē est formatus, & omnia continet, proculdubiò est mundus Idealis in prima mente resurgēs. Sed superuacaneū est hac in re pluribus immorari, cum omnes potiores Platonis sectatores in hoc conueniant, quòd Ideæ non seorsum à diuina mente, sed in mente diuina sint collocatæ: quæ si nonnunquam à Platone dicuntur formæ puræ, & separatæ; non denotatur tunc, eas esse separatas à diuina mente, sed à rebus corporeis, & materiatis. Nil enim
absur-

absurdus dici, vel excogitari potest, quam quod dentur piscium, ferarum, & similiarum puræ, & per se subsistentes essentia: formæ enim à materia seiunctæ intelligunt; ipse leo, ut ipse leo est, non valet intelligere; alioquin ipse leo non esset. Cum itaque Ideæ sint in diuina mente; non est putandum, quod in ea sint. ut accidentia in subiecto, vel ut forma in alia forma, vel ut pars formæ iuncta cum aliis partibus; sed sunt ipsamet essentia mentis, ut cætera representans, ut nata imitari, ut cætera omnia tanquam causa includens. Et quamuis re, & substantia, nec inter se, nec à mente seiungantur; distinguuntur tamen ratione, & inter se formaliter; adeo, ut vna verè negetur de altera: non enim ipse homo est ipse leo, neque opifex ea ratione equum producit qua hominem. Theologi duo Idearum genera in diuina mente considerarunt, duplicemque statuerunt Idealem mundum. Primum enim consideratur diuina essentia, quæ cum sit immensa, innumera offert diuinæ menti; & hoc est verè, & absolute vniuersum. Mox consideratur diuina mens, quæ æterna sua voluntate dicitur prædestinare, & prædefinire ea, quæ ad extra sunt producenda: & hic est mundus intelligibilis prædestinatus, ac prædefinitus; qui non est vniuersum absolute, sed vniuersum est, in ordine ad ea, quæ produci debent. Mundus, & Ideæ primi ordinis, primæque considerationis, antecedunt voluntatem diuinæ mentis: quæ verò sunt se-

cundi ordinis, subsequuntur voluntatem. Ex
 Platonis sententia hoc duplex Idearum genus
 non ponitur; nisi dicamus primum genus cō-
 siderari eminentissimè in Deo, alterum cum
 formali distinctione in mente, quæ magis pro-
 priè Ideæ nuncupantur: quas definiens dico:
 Idea est exemplar æternum rerū natura pro-
 ducibilem, in diuina mente collocatum, per
 quod cuncta à primo opifice procedunt ei
 offeruntur, & producuntur ad extra. Ab Alcibi-
 non breuius definebatur, quòd esset exēplar
 æternum eorum, quæ secundum naturā fiunt:
 quæ definitio, ex relatione Procli, fuit primò
 tradita à Zenocrate. Sed ea, quæ à me tradi-
 tur, cumlatius explicat naturam, & utilitatē
 Idearum. Iurè Idea dicitur exemplar: nam ea
 tribus modis considerari potest; primò consi-
 deratur in se, & est essentia; secundò conside-
 ratur cum relatione ad diuinam mentem, &
 est eius intelligibile, siue intellectio; tertio re-
 ferri potest ad mundum sensibilem, & nuncu-
 patur exemplar. Et quoniam hæc considera-
 tio est nobis familiarior, & notior: ideò pro
 genere in definitione accipitur. Insuper in de-
 finitione additur, æternum, vt fecernatur à
 cæteris artificum exēplaribus: quæ non pro-
 priè, sed similitudine tantum dicuntur non
 nunquam Ideæ: & cum dicatur æternum, de-
 notatur esse aliquid proprium, & verum: nam
 quod verè est, æternum est, vt rectè dicebat
 Plotinus. Additur, secundum naturam produ-
 cibilem.

ibilibium; vt manifestetur, quorum Ideæ sint: qua de re infra agam. Additur, in diuina mente: quia, quamuis in vniuersa mentium latitudine locum habeant Ideæ; attamen propriè, & primò menti non participatæ conueniunt: aliis secundariò, & per primam. Demum explicantur duo præcipua munera Idearum: quorum primum est, vt sint intelligibilia primæ mentis, eiusque cognitio: Aliud est externa productio, à quibus duobus muneribus reliqua omnia proficiscuntur, vel cum eis iunguntur.

Cui conueniant Ideæ.

CAP. IV.



Voniam Idea est pura essentia, & forma, quæ verè intelligibile esse dicitur; propterea in mente, cuius munus est intelligere, debet reperiri; & iurè quidem: nam mens, quæ eminentissima est, non cum receptione, & perpeffione: quæ diminutionem præferunt, intelligere debet; sed per essetiam propriam, & per sui in semetipsam conuersionem; adeò, vt in abiunctis idè sit intelligens, & intelligibile. In vniuersa latitudine mentium inueniuntur Ideæ, seruantes nomen, & condiciones Idearum: hæc tamen est differentia, quòd Ideæ in prima mente dicuntur non participatæ, in aliis participatæ; nam participantur ab anima, sine qua huiusmodi mentes non reperiuntur. Insuper, Ideæ

in prima mente solùm pendent à Deo; in subsequentibus verò pendent à mente prima, & ab Ideis in ea existentibus. Demum in prima mente Ideæ minùs sunt inter se distinctæ, in aliis distinguuntur magis, ob nexum earum cum anima. Diffunduntur Ideæ à prima mente in alias, vt à Sole radij in alias stellas: ac etiã vt à Sole per radios effunditur vis illustrandi, calefaciendi, cæteraque gignendi, quæ à Sole per lumen fieri dicuntur; ita à non participata mente per Ideas effunditur vis, & facultas in aliarum mentium Ideas consimilia produ-cendi. Et cum in singulis mētibus insint Ideæ omnes, in singulis etiam inuenietur mundus intelligibilis; adeò, quòd tot intelligibiles mū-di ex Ideis consurgunt, quot sunt mentes. Extra terminos mētis, nō ampliùs propriè sumpta Idea locū habet; sed dum à mente descendimus ad animam, Ideæ in rationes commutantur: nam verè anima est ea, quæ rationis est compos, quæ rationum munere ratiocinatur: & ea, quæ mens simul, & indiuiduè apprehendit; anima cognoscit cum distinctione, & progressu ex vno in aliud: cum tamen anima redditur compos mentis, ad Ideas consurgit: & cum eis nequitur, & coniungitur. Sub anima collocatur natura: & quia natura pendet ab anima; ideò in natura reperiuntur vestigia rationum, quæ semina nuncupantur, per quæ proximè gignuntur corporea, materiam includentia: in qua demum materia ea, quæ ex
semi-

feminibus gignuntur, Ideisque proportiona
 respondent, nuncupantur imitationes, parti-
 cipationes, proximi materiæ termini, ac de-
 mum umbræ Idearū. Et quoniam nos in hoc
 quasi terræ antro sumus collocati, in quo solæ
 volitant umbræ rerum; cū ea, quæ verè sunt,
 non cōspiciamus, has umbras magnificimus,
 hæc verè entia existimamus. Quòd si nobis
 fœlici sorte contingat, vt munere Philosophiæ
 caput animæ supra has tenebras eleuemus;
 tunc has quasi laruas despicientes, eam solam
 verè vitam iudicabimus, quæ à crasso hoc cor-
 pore soluta est; tunc cum Propheta exultan-
 tes clamabimus; Dies vnus in atriis tuis Do-
 mine, plusquam mille aliorum anni. j

*Quomodo in mente se habeant, & con-
 surgant Ideæ.*

CAP. V.



IN ordine vniuersi finis est ipsum
 vnum, quod supremū est; sub quo
 sine causa efficiens collocatur. Et
 quoniam exemplar dirigit artificē
 ad finem; propterea Idea mediare dicitur in-
 ter finem, & opificem; est eminentior opifice,
 humilior fine; & conuenienter dici potest sa-
 pientia opificis, recta que ratio eius, per quam
 efficit opus suo fini congruens. Consideratur
 opifex in primo signo, vt essentia est; mox con-
 sideratur, vt cuncta intelligens, & producere
 volens; in quo secundo signo cōsurgunt Ideæ.

Hoc denotavit Plotinus Enneade sexta lib. 7. inquit; Mens sibi comparavit spectaculo boniformia, cum primum contemplata est ipsam boni naturam: influxit nanque in mentem ipsum bonum, non omnino, sicut ibi erat; sed sicut ipsa mens accipit. Ex quo constat, ad quod genus causæ redigatur Idea: nam ea absolute forma est, cum sit pura, & eminentes sentia rei; at in ordine, & modo operandi, ad causam efficientem redigitur: est enim sapientia artificis, cuius umbra est recta ratio humanarum artium, per quam artifices diriguntur; non autem ita est rerum forma, ut proximè eas formet, & constituat. Hinc patet inanes esse plurimas Arist. contra Ideas rationes; veluti dum inquit, non dari hominem sine his carnibus, & ossibus; insuper, dum asserit, si una omnium esset Idea, omnes essent unus homo; & aliæ similes: quæ omnes omni carent vi adversus propriam Idearum assumptionem, ut ex se constat. Insuper ex dictis conspicuum est, cur à Platonis Idea redigatur; non ad causas, qualis est materia, & forma; sed ad causas. Nam causæ illæ dicuntur, quæ absolute, liberæ, & dominæ sunt; qualis est finis, & efficiens; inter quas mediare Ideam ostensum est. Demum patet ex Platonis sententia, ob Ideas genera causarum non reddi plura, quam quatuor; ut perperam multi ex sectatoribus Aristotelis tribuunt Platoni. Nam, ut recte in 13. Metaph. dixit Syrianus, Idea varia considera-
tione

ione est caussa in triplici genere: vt forma, vt
finis, & vt efficiens: præsertim tamen efficiens
est, si respicimus ad rationem, & modum, per
quem opus à caussa pendet; ad quem respice-
re debemus, dum numeramus genera caussa-
rum. Cõstat itaque Ideam præsertim ad caus-
sam efficientem redigi; quæ caussa efficiens à
Platone sola, & absolute caussa nuncupatur,
vt in Phi'ebo manifestauit; nec propterea ab
Arist. dissentit, nisi in modo loquendi. Vt verò
appareat, quomodo in prima mente consur-
gant Ideæ; considerandum est, quòd natura
primi entis, quatenus proximè ab ipso vno
pendet, eatenus vnitatibus, quasi seminibus
fœcunda Ideas parit; easque deinceps nume-
ris maioribus, minoribusve componit: nam
quod proximè ab vno pendet, necesse est, vt
sit prima sui origine multiplex; alioquin non
recederet ab vno: nõ tamen ita est multiplex,
vt in eo vnum etiam nõ refulgeat: nam ibi re-
peritur, & vnum ante Ideas, ex quo consurgunt
numeri Ideas constituentes; & vnũ post Ideas
ex vnitatibus consurgens; adeò vt Idea quæ-
libet, sit quid vnum, multitudinis necessariò
particeps. Et propterea Ideæ omnes, & vniformes,
& boniformes, & demum pulchriiformes
esse dicuntur. Nec horũ dantur in mente pro-
priè Ideæ, cum sint communia initia, & vires
omnium Idearum, effusæ per omnes, quarum
postrema est pulchritudo; quæ est sp'endor
boni per Ideas effusi; Ideo in eo intelligibili

in uado duo considerantur termini, vnitas, & pulchritudo: Vnitas est terminus supremus, tanquam caput subsequendum: Pulchritudo est terminus postremus, tanquam fulgor mediorum postremò confurgens.

Conuenientia, & Differentia Idearum.

CAP. VI.



Vniam in mente & vnum, & multitudo, identitas, ac alteritas inueniuntur; propterea etiam Ideæ inter se cōueniunt, & distinguuntur. Conueniunt primò, ratione initij, à quo pendent; omnes enim fluunt ab vno: conueniunt secundò, ratione mentis; omnes enim in mente reperiuntur: conueniunt tertio, ratione finis, & vsuum, quos præbent; omnes enim cōsimiles præbent vsus: quartò cōueniunt Ideæ, quia à sola mente exactè apprehenduntur; ab anima verò solùm eatenus attinguntur, quatenus mente participat, & cum ea iungitur. Demum conueniunt, quoniam quælibet Idea est essentia viua, intelligentia, intelligibilis, verè ens, forma, & actus virtute imitabili præditus. Cùm autè Idea omnis sit imitabilis, dum exactè imitatur, rectè que sine impedimento in materia exprimitur, pulchritudo confurgit; dum contrà, deformitas: nam pulchritudo in corporibus, est exacta Ideæ imitatio, à ò similitudo, à deò, vt, subtracta materia, ad Ideā eleuemur. Ex quo constat, veram pulchritudinem

dinem non sensu, sed mente cognosci; & umbram pulchritudinis esse natam nos eleuare à sensu ad mentem: materiam verò esse originem deformitatis. Dum dicimus Ideas communicari, vel participari; non est putandum corporeo modo id fieri, & per partes, & cum diminutione; sed modo incorporeo: non secùs ac à sensibili sua actio communicatur sensibus, & à luce lumen perspicuo. Distinguuntur Ideæ inter se, non sola nostra cogitationes; sed ex natura rei, & formaliter: quod ex eo maximè patet: quoniam ordo graduum, & participationum inde pendentium, non ex casu, fortuitoque concursu; sed ex originalium formarum distinctione pendet. In mente ita distinguuntur Ideæ inter se, vt in femine vis formandi caput à virtute formandi manum; & in anima ratio intelligendi leonem à ratione intelligendi ceruum. In prima tamen mente non secùs sunt simul Ideæ diuersæ, ac in Sole sint simul diuersi radij, in cetro circuli variæ lineæ. Et quemadmodum lineæ, & radij; quò magis distant à centro, vel à Sole; magis quoque distant inter se: ita sensim magis distinguuntur Ideæ, quò longiùs à mente recedunt; adeò vt demum in materia etiam magnitudine, & loco inter se distinguantur. Arist. in 12. Metaph. ob ordinem vniuersi, etiam in Duce, & Principe ordinem considerauit: at ordo Peripateticus est ordo eminentiæ, hic verò formalis.

Quorum non sint Ideæ.

CAP. VII.

Quoniam nil superuacaneum est in vniuerso, & præsertim in mundo intelligibili; ac multorum inutiles prorsus essent Ideæ: propterea non omnium, sed eorum tantum, quibus conueniunt, in diuina mente reperiuntur Ideæ. Primò, in ea non inest Idea sui met; tum quia nõ se producit; tum insuper, quia non simul eidem in eodem duo conueniunt modi, quibus sit. Dicitur tamen prima Mens, Idea omnium, vt cecinit Orpheus: & aliqua ratione dicitur Idea participatæ mentis, animæ rationalis, & naturæ; quatenus hæc omnia sunt quoddam vniuersum, umbra, & imitatio primæ mentis, & mundi intelligibilis eius. Insuper ea, quæ nata sunt effici, vel per naturam, vel per artem efficiuntur: Si per artem, dubium est, an eorū sint Ideæ. Plato in 10. de R.P. etiam horum Ideas videtur ponere, cum dicat, differens de Ideis; Deum vnicum constituisse lectum, & propterea vnius rei vnicam esse Ideam. Nec fat est, si dicas de lecto fuisse loquutum gratia exēpli; vt pateret, ita se habere de rebus physicis. Nam pariter eius sententia fuisset conspicua, si de homine, vel de leone eam protulisset. Propterea dicamus, eorum, quæ arte constant, partim esse, partim non esse Ideas: non esse quidem; quatenus ea proximè à mente non fiunt: esse verò, quatenus constantia arte, sunt

sunt imitationes eorum, quæ natura constant; Ars enim imitatur naturam; & propterea cum dentur Idæ eorū, quæ natura constant, in virtute etiam dantur Idæ constantium arte. Insuper, vt docet Plotinus in lib. de Ideis cap. II. Artificiose pendent à rationibus, numeris, & mensuris animæ rationalis; cuius cum detur Idea, etiam in ea in virtute continentur Idæ arte constantium: propriè itaque horum nō est Idea, modo tamen aliquo etiam eorum est. Insuper ea, quæ natura producuntur, vel sunt accidentia, vel substantiæ. Aristot. tribuit Platoni in primo Metaph. 29. quod accidentium non posuerit Ideas: quod tamen absolute verum non est: nam multorum, quæ apud nos accidentia sunt, in prima mente, ex Platonis sententia, reperiuntur Idæ; vt Syrianus in 12. Metaph. Plotinus in lib. de Ideis cap. 10. aliique insignes Platonici manifestarunt. Non tamen omnium accidentiū sunt Idæ; vt proprietatum Idæ non sunt, veluti risibilitatis, & similibus: ratio est, quoniam huiusmodi proprietates pendent ab Idea eius, cuius sunt proprietates; namque dans formam, dicitur tradere etiam ea, quæ per naturam sequuntur formam. Pari ratione multorum accidentium non sunt Idæ, quoniam rediguntur ad Ideas substantiæ, cui conueniunt, & à qua pendent; vt caliditatis ad Ideam ignis; secundæ autem qualitates ex primis consurgunt. At quorundam accidentium, & præsertim eorum, quæ

G


præcipua sunt, hominem perficiunt, nec ex hominis generatione consurgunt, datur Ideæ: vt sapientiæ, iustitiæ, temperatiæ, & similiarum: Vt in Phædro manifestauit Plato, dum asseruit: animas sursum ductas conspicerere ipsam iustitiam, ipsam temperantiam, ipsam scientiam; horum tamen Ideæ in diuina mente accidentia non sunt. Neq; esset à Platonis fundamentis alienum asserere, nō ita dari Ideam sapientiæ, & virtutū in Diuina mente, vt dantur Ideæ aliarum rerum; nam Idea sapientiæ est ipsamet sapientia diuinæ mentis, quæ est sapientia, vt est Idea omnium. In sapientia, ex sententia Platonis, eminenter continetur prudentia; quæ prudentia, ex eiusdem sententia, est virtus omnis, Sic itaque modo quodam, at non ita, vt aliorum, in Diuina mente reperitur Idea sapientiæ, & virtutum. Relatorum quoque in Dei mente, vt ait Alcinoüs, non sunt Ideæ, qua de re est dubitatio; quoniã frequenter fit mentio Ideæ æqualitatis, Ideæ similitudinis; vt exactè æquale, & simile denotetur: Propterea Aristot. in 13. Metaph. cap. 4. obiicit Platoni, quod horum ponat Ideas, cum tamẽ horum nec quidem vnũ genus sit. Syrianus, qui librum illum propterea exposuit, vt Platonis sententiam de Ideis à calumniis Aristot. vindicaret, inquit, duplicem esse relationem: vnã, quæ non sit substantia; alteram, quæ substantia sit: prima diuinæ menti non conuenit; altera conuenit, ne dum ex sententia
Plato-

Platonis, verum etiam ex sententia Aristotelis. Sic asserit similitudinis, æqualitatis, diuersitatis dari Ideas: quoniam res per alicuius Ideæ participationem similes, & æquales constituuntur. Sed, vt clarius dubitatio è medio tollatur, dicamus relatorum non esse Ideam, quatenus in relatione consistunt; sed eorum esse Ideam ratione alicuius absoluti, quo innituntur, & in quo posita sunt. Addamus insuper de æqualitate, diuersitate, & similitudine loquendo, non propriè eorum esse Ideam; sed redigi ad ea, quæ genera rerum dicta sunt, nempe ad identitatem, & alteritatem. Secus itaque horum dantur Ideæ, quàm aliorum, quibus magis propriè conueniunt. Substantiarum itaque præsertim sunt Ideæ. Verum substantiæ adhuc sunt duplices, intelligibiles, & sensibiles: de intelligibilibus, vt de mentibus sub prima collocatis, est dubitatio, vtrum earum sint Ideæ. Numenius, Cronius, & Amelius, id affirmant; Porphyrius id negat: & proculdubio Porphyrij sententia magis est approbanda: quoniam substantiæ intelligibiles in se habent rerum Ideas, non autem valent habere Ideas sui. Insuper materia dicitur sinus informis, natus Ideis participare; at non recipiuntur in materia substantiæ intelligibiles; sed prima & suprema omnium formarum, quæ in materia modo aliquo recipiuntur, anima est: ideo primò animæ, mox aliarum corporatarum formarum Ideæ sunt. Non itaque mentium

sunt Ideæ; sed solum similitudine quadam dicere possumus mentem primam esse Ideam subsequentium; quatenus mentium omnium caput, & princeps, & veluti exemplar, ea est.

*Verum mathematicarum formarum
dentur Ideæ.*

CAP. VIII.

ffertur hoc in loco nobis occasio pulchræ considerationis; & est, verum mathematicarum formarum siue ad Arithmeticum, siue ad Geometram pertinentium, dentur Ideæ, vel ne. Et iurè de his ambigere cogimur: quoniam ex vna parte apparet, eorum non dari Ideas, cum Ideæ sint substantiæ, hæc autem sunt vilia accidentia. Confirmatur; quoniam Arist. in 1. de moribus cap. 7. asseruit Platonem non posuisse Ideam numerorum, quia in numeris reperitur ordo, & prius ac posterius: cum autem numeri principatum obtineant inter considerata à mathematico, & Arithmetica mathematicarum primam constituent; si eorum non dantur Ideæ, longè minùs erunt aliorum; cum Ideæ sint formæ quædam primæ, eorum præsertim, quæ apud nos prima sunt. Ex aduerso Proclus inter Platonicos nemini secundus, in primum Euclidis manifestè asserit, rationibusque confirmat, rerum mathematicarum dari Ideas; & iurè quidem: nisi enim daretur Idea recti, Idea circuli, Idea lineæ; hæc nullibi

nullibi inuenirentur, & euanescerent mathematicæ scientiæ; cùm in materia nec rectum sine obliquitate, nec circulus exactè rotundus, nec linea sine latitudine inueniatur. Propter eà dicebat Plato, dum Mathematicus, gratia exempli, ducit lineam in puluere, non de ea ostensiones format; sed de illa, quæ in animæ essentia est inserta, & in virtutem imaginandi imaginem promit. Simplicius in tertium de anima frequenter indicat mathematicorũ dari Ideas; & à rationalibus Ideis in animæ essentia insertis, inquit exprimi in phantasiã vestigia, & imagines earum; præcedente tamen excitatione ab externis sensibilibus facta. Insuper inquit communes has vulgò mathematicas nuncupatas, re vera scientias non esse, vt etiam affirmavit Plato in calce sexti de R. P. Et ratio est, quoniam minimè ad rationales Ideas eleuantur, sed solùm in illis imaginibus versantur. Et quamuis illæ imagines in phantasiã ab anima rationali expressæ sint, non autem ex sensibilibus externis depromptæ; at tamen mathematicæ nuncupantur scientiæ ex abstractione, quasi sint de rebus per animã à sensibilibus corporibus abiunctis; quoniam illæ imagines sunt similes formis in materia existentibus, adeò vt ex illis depromptæ esse videantur. Quæ itaque communi voce mathematicæ dicuntur, & in dictis imaginibus versantur; nec sciētiæ sunt, nec philosophiæ pars, immò nec re vera mathematicæ. Si quis autē

imaginibus non cōtentus, ad rationales Ideas
 ascenderit, quod Pythagoræ contigit; is verè
 mathematicus censendus erit, & eius mathe-
 matica re vera erit sciētia, & pars philosophiæ:
 quod indicauit Plato in sexto de R. P. inqui-
 ens, mathematica iuncta cū suis principiis sci-
 bilia esse. De his cumulatè Simplicius loquitur
 in tertium de anima in comment. II. & 34. Af-
 firmant itaque potiores Platonici, immò ipse-
 met Plato, mathematicorum dari Ideas, quæ
 substantiæ sint, & principia imaginum, in qui-
 bus versantur vulgares mathematici. Ex ad-
 uerso tamen eas non dari, prius indicauimus.
 Propterea res est satis dubia, & à nemine ha-
 ctenus cumulatè explicata. Nitar tamè ego ex
 Platoniciis regulis, & principiis cōspiciuā reso-
 lutionē elicere. Afferō itaq; ex Platonis sentē-
 tia, ea quæ tribuūtur his formarū vmbri in ma-
 teria existentib. respondere Ideis, vt principiis
 earū. Afferit frequēter Plato, & ante Platonem
 affirmauit Pythagoras, Physica resolui in Geo-
 metrica, tanquā in principia; & Geometrica in
 Arithmetica; adeò vt numeri sint prima prin-
 cipia omniū: quæ cū proferātur de reb. in ma-
 teria existentibus, longè prius de earū Ideis esse
 vera putandū est. Et quoniā Physicarū forma-
 rū, ppriè sunt Ideæ, ideo cogimur fateri mathe-
 maticorū nō propriè Ideas esse; sed quæ eorū
 cōmuniter nuncupātur Ideæ, esse initia potiùs
 earū Idearū, quæ ppriè Ideæ nūcupantur. Hoc
 autem, quod dixi, esse verum, ex eo maxime
 pater;

patet; quia Ideas omnes esse numeros, & ex
sibi conuenientibus vnitatibus cōfurgere, cūm
Pythagoras, tum Plato affirmant. Dicimus ta-
men mathematicorum dari Ideas, quatenus
intelligibiles illi numeri sunt principia, con-
ditio, natura, & terminus omnium Idearum:
& propterea valent Ideæ imagines mathema-
ticorum in phantasiā expromere. Ideo rectè
dicimus omnia certis constare numeris. Patet
itaque, quid sit dicendum de numerorū Ideis.
Loquendo verò de geometricis figuris, & ma-
gnitudinibus, assero pariter earum propriè
sumptas Ideas non dari: conuenire tamen eis
Ideas duplici ratione: primò, quia in numeros
resoluuntur, & eorum essentia numeri sunt;
Idea autem ad essentiam pertinet: ideo Ari-
stoteles in 3. de Anima cont. 11. loquens de es-
sentia recti, dixit ex sententia Platonis, & Py-
thagoræ: Sit nanque dualitas. Insuper latius,
& lucidius in septimo Metaphysic. 38. manife-
stat ex sententia Platonis numeros esse essen-
tiam linearum, cæterarumq; magnitudinum.
Præterea huiusmodi magnitudinibus conue-
niunt latè sumptæ Ideæ, ratione infiniti, & ter-
mini, quæ sunt communia principia Idearum;
munere quorum valet anima consimiles ima-
gines expromere in phantasiā. Patet itaque,
quomodo mathematicorum sint, & non sint
Ideæ: nam ita sunt, vt potiùs principia Idearū,
quàm Ideæ nuncupari mereantur: ideo à Pla-
tone in calce sexti de R. P. nomine principij

fuerunt designatæ. Constat insuper, quomodo eorū Ideæ accidentia non sint, sed substantiæ; quomodo etiam physica in mathematica dicantur resolui; & demum, quomodo Aristoteles non iniuria dixerit Platonem non posuisse Ideam numerorum, quia in numeris reperitur prius & posterius: non enim posuit Plato ita Ideam numerorum, ut omnium esset Idea vna, sed distincte sunt diuersarum specierum numeri; & ita distinctæ non proprie sunt Ideæ, sed natura, & conditio cæterarum Idearum. Sed non leuis se nobis offert dubitatio: quia si in rebus corporeis mathematica sunt posteriora physicis, & sunt accidentia; quomodo in mûdo intelligibili, & in Ideis horum exemplaribus, se habet e contra? Ad hoc dico, in rebus corporeis posteriora esse, & accidentia; non ea, quæ primò respondent Ideis mathematicorum, sed solùm externas eorum umbras: quæ verò primò respondent Ideis mathematicorum, sunt substantiæ, & naturæ rerum, conuenientibus numeris absolutæ; munere quarum dicimus mathematica nos ad diuina eleuare, & physica in mathematica resolui.

Quorum sint Ideæ.

CAP. IX.



X hactenus dictis manifestè colligitur, Ideas proprie, & presertim esse substantiarum sensibilium: quæ cum diuidantur in materiam, formam, &

& compositum, materiæ non est Idea, cum sit exemplar diuinitatis expers, & sinus informis natus participare Ideis. Insuper compositi non est Idea, quoniam compositum materiam includit; quæ materia, cum non sit pars essentiæ, etiam non potest esse pars eius, cuius est Idea. Remanet itaque, ut solius formæ sit Idea: & quoniam formæ est id, quod est, compositum; ideo hac ratione asserimus dari Ideam hominis, & aliorum. Cum autem Idea sit formæ, adhuc forma triplex est; vel indiuidua, vel in specie, vel in genere sumpta. Generum non sunt Ideæ: quoniam Idea est quid completum, & perfectum; genera carent postrema perfectione. Indiuiduorum etiam non sunt Ideæ; quoniam omnia in vna natura, & vna essentia conueniunt, cui respondent Ideæ. Specierum itaque solùm Ideæ sunt, ut in 10. de R. P. exemplo lecti cumulatifsimè demonstrauit Plato. Neque assentiendum est Marsilio, viro alioquin doctissimo, qui nonnunquam censuit cum Platone, singularum animarum ratione præditarum distinctas esse Ideas; adeo, ut tot sint earum Ideæ, quot sunt numero animæ. Quæ sententia manifestifsimè reiicitur per rationem, qua usus est Plato in 10. de R. P. ad ostendendum vnius speciei vnicam esse Ideam. Cum itaque formæ in specie cõsideratæ Idea sit, huiusmodi forma adhuc duplex est; vel enim gignitur ex putri, ut vermes; vel ex semine: si ex putri, ei non conuenit Idea: nam quæ ex putri

fiunt, non primò, & per se; sed potiùs per
quandam cõsecutionem fiunt, & modo quo-
dam ex euentu; quorum Ideæ non sunt. Hinc
fallitur Auer. in 12. Metaph. 18. inquit, Pla-
tonem ponentem Ideas respexisse ad eas men-
suras, quæ in materia putri reperiuntur; &
propterea à longè conspexisse veritatem. At
re vera ipse magis à longè conspexit senten-
tiam Platonis, cùm Plato genitorum ex pu-
tri non ponat Ideam. Insuper viuentia, quæ
ex semine fiunt, adhuc sunt duplicia: vel enim
fiunt à simili, vt homo ab homine; vel oriun-
tur ex nexu animalium diuersæ speciei, vt
mulus, & lycisca: illorum sunt Ideæ, horum
verò minimè, cùm ex præcipua intentione a-
gentis non fiant; lupus enim lupum genera-
re intendit: hæ tamen formæ continentur in
virtute Idearum illorum animalium, à quibus
producuntur. Id ipsum est dicendum de Plan-
tis, quæ per insertionem furculorum ex nexu
plantarum diuersæ speciei constituuntur; nec
non de illis, quarum vna in altera, & ex altera
oritur: nam, vt inquit Syrianus in 13. Metaph.
sunt hæc omnia posteriùs genita, & aduenti-
tia, & non solius naturæ opera, nec omnino
secundùm suas rationes procedentis, sed ve-
luti iniuria affectæ, & frustratæ, seu suspensæ,
& laborare coactæ. Prætereà partium quoque
non datur Ideæ; partes enim in Idea totius in-
diuiduè continètur. Demù mali, priuationũ,
negationũ, secundarum intentionum nõ sunt
Ideæ;

Ideę: Idea enim est forma, & verè forma; malū, & priuationes sunt non entia; secundæ intentiones, si quid veri, & firmi includunt, ex primis habent. Patet itaq; ex his, quorū non sint, & quorum sint Ideę. Non me latet Scotum, & alios nōnullos ex Scholasticis Theologis, longè plurimum in Deo ponere Ideas: at ego Platonem sum imitatus. Verūm nō leuis oritur dubitatio: quia si mens per Ideas cætera cognoscit, si nō omniū in ea sūt Ideę, nō itaq; cognoscet omnia; & consequenter non omnia erunt ei curę. Præterea, si multorum non dantur Ideę, quorum tamen homo scientiam habet, & quorū dantur definitiones; nō itaq; pro scientia, & pro definitione necessarię erunt: cuius oppositum dicit Plato & in Timæo, & in 6. de R. P. & in Epistolis. Ad hæc dicendum, quòd quemadmodū in generatione cætera omnia, quorū nō sunt Ideę, pendēt ab eis, quorū sunt Ideę: vel ad ea modo aliquo sese habent; ita de cognitione se habere putādū est: ea enim quorū nō sunt Ideę, cognoscuntur per Ideas aliorū: veluti partes cognoscūtur per Ideā totius; artificialia per Ideas naturalium, quorū sunt imitationes; vel per Ideam animæ rationalis, in cuius numeris, & rationibus, tanquā in principiis, omnia arte constantia continētur; proprietates cognoscuntur per Ideam eius, cuius sunt proprietates; cætera accidentia ex notitia Ideę rei, cui accidunt, & à qua pendent; relationes cognoscuntur, per fundamenta;

malum, vt malum, est non ens, & recessus ab ente, & propterea non intelligibile; cognoscitur tamen per Ideam entis, à quo recedit; indiuidua cognoscuntur per Ideam speciei: vt enim per Ideam vnam speciei multa indiuidua gignuntur, ita etiam per Ideam vnam singula cognoscuntur. Ideo rectè dicebat Simpl. in 2. de anima oculum per vnam albedinis rationem iudicare albedines omnes. Materia demū intelligibilis non est, cum nō sit forma; cognoscitur tamen à diuina mente per id, quod in ea modus materiæ, & infinitum esse dicitur: Insuper cognoscitur per notitiam Idearum, quarum participationis est sinus, vel locus. Ideo rectè Aristoteles quoque asserit, materiam per se non esse natam intelligi.

Quos vsus præbeant Ideæ.

CAP. X.

IT præclaræ, & eminentissimæ sunt Ideæ; ita plurimas, & eximias præbent utilitates: quæ omnes in tres gradus distribuuntur. Primus pertinet ad mentem, secundus ad ordinem rerum, postremus ad hominem. Si ad primum conuertimur, conducunt Ideæ ad mentis cognitionem, & functiones munerum eius. Mens enim in se conuersa, per Ideas cognoscit omnia; cognoscens producit, producta que etrat, & seruat: demptis Ideis, nec de cognitione diuinæ mentis, nec de rerum ab ea dependentia,

zia, nec de prouidentia rectè sentire valemus; vt Epicuro, & Peripateticis contigit. Dum cōsideramus utilitates pertinentes ad secundum gradum, inueniemus fatum, & leges ab Ideis duci: cū enim in natura sit constans, & certus ordo, non casu ei conueniens; debet ab ordine aliquo primo, firmo, & constanti pendere; huiusmodi est ordo Idearum in prima mente. Insuper conferunt Ideæ ad nexum rerum pendētium ab eis; ad ascensum, & descensum graduum naturæ; ac consequenter ad antipathiam, & sympathiam partium Mundi; quæ non sine illustri admiratione à nobis frequenter cōspicitur; ex qua sympathia ducit ortum Magia naturalis, apud Ægyptios, priscosque omnes sapientes summopere commendata. Præterea conferunt Ideæ ad rerum generationem: non enim semina gignerēt animalia, nisi vim formandi includerent: eam non includerent, nisi reciperent ab anima; ab anima eas recipere non possent, nisi in ea continerentur; non continerentur, nisi eas reciperet à mente munere Idearum, mens demum ab ipso vno Idearum capite. Accedit, quòd initia rerū moralium prima debent esse æterna, alioquin nō essent initia; non autem darentur propria rerum principia æterna, nisi darentur Ideæ. Insuper conducunt Ideæ, vt res, quæ in materia sunt vimbæ, alicubi verè sint; quæ in materia fluunt, alicubi firmæ permaneant; quæ cum corpore solū sunt sensibiles, alicubi sint in-

telligibiles; quæ cum materia carent perfectio-
 ne, per aliquid absoluantur, & perficiantur.
 Demum si ad tertium gradum, nempe ad ho-
 minem conuertimur, plurimas ex Ideis in eo
 refulgere utilitates conspiciemus: conducunt
 enim ad eius scientiam, vt in proprio loco ap-
 parebit; nec valeret homo intelligendo attingere
 essentias rerum, nisi in eius anima per ra-
 tiones Ideis respondentes essent insertæ; sen-
 sibus enim sola externa accidentia offerun-
 tur. Arist. censet per sola vniuersalia, quæ sunt
 communes notiones, posse acquiri scientias.
 Plato eas communes notiones non reuit,
 immò necessarias iudicat pro scientia rerum;
 in eis tamen nō scientiam, sed opinionem po-
 tius positam esse affirmat: nisi enim anima per
 rationes ad Ideas eleuetur, & cum mente iun-
 gatur; nec propriè scire, nec intelligere dicitur;
 sed solum rectè, vel perperam opinari. Ex
 quo nexu animæ cum mente, & Ideis pendet
 quòd homo contemplationi deditus, domi-
 natur, & imperat corpori, ne dum suo, verum
 etiam cæterorum natura constantium. De-
 mum ex rationum, Idearumque serie, ortum
 in homine ducit Diuinitio, & Prophetia: ad-
 eò, vt mirum videri non debeat, quòd dicitur
 à Plotino, intellectum contemplantis ho-
 minis, quamuis videatur esse in Oriente,
 tamen conspicere posse ea, quæ fiunt in Oc-
 cidente; & cum sit in vno loco, mirabiliter o-
 perari posse in alio plurimum distante; ac in-
 super

super sua cogitatione alios mouere. Homo enim, dum verè contemplatur, iungitur cum suo principio, in eoque per animam reperitur; in quo non distant, sed eminenter iuncta sunt ea, quæ apud nos distare videntur: adeo, vt per causas ea videat, quæ aliis in effectis conspiciere vix datum est.

An Aristoteles in disputatione de Ideis, cum Platone debeat conciliari.

CAP. XI.

Simplicius, Theophrastus, Priscianus, Lydus, Boetius, Ioannes Picus, & alij nonnulli viri celebres inquit, Arist. à Platone de Ideis loquente re vera nō dissentire; sed solū esse litem in verbis: quatenus Arist. vel disputat contra fatuam de Ideis sententiam, quod Ideæ sint formæ rerum naturalium abiunctæ, & seorsum à mente per se subsistentes: vel quatenus, quas Plato censet posse dici Ideas, & eodem nomine cum participantibus designari; Arist. magis ad terminorū proprietates respiciens, eodem nomine appellandas non censet; solum enim leonem nuncupat illum, qui ex carnibus, & ossibus constans, pelle, & pilis tegitur. Re vera tamen cōuenire eos affirmat; quoniam eminens cōtinentia Peripateticorū, nil aliud est, nisi Idealis mundus Academicorum. Rem hanc ita sese habere, ex eo confirmari potest; quoniam fundamētum Idearum

est mens diuina, vt omnia includens, vt omnia diuinæ mentis offerens, vt omnium principium, vt nata imitari, & participari: quæ omnia à Peripatetico conceduntur, & propterea cogitur concedere Ideas. Hinc Arist. de Ideis mentionem nonnunquam facit: nam in 2. Physic. enumerans attinentia ad formam, inquit; Forma & Idea. Ex aduerso alij eos esse discordes affirmant: & in ea discordia nonnulli tuentur partes Arist. vt Alex. Pomponatius; alij Platonis, vt Syrianus, & multi ex Platonis. Philoponus hac de re non sibi constat; in physicis nititur nonnunquam eos conciliare, in disputationibus contra Proclum lib. 2. ait eos conciliari non posse; adeò, vt magna hac de re sitilis. Proculdubiò summoperè falluntur, qui eos idem sentire affirmant: nulla enim alia de re accuratiùs Arist. contra Platonem differuit, quàm de Ideis; manifestauit enim eas nec dari, nec illa munera præbere posse, quæ ab eis pendere asserunt Academici; destruxit, non ponendi modum, sed absolutè positionem ipsam; manifestauit generationem, scientiam, & alia, quæ ab Ideis dicuntur prouenire, minimè per Ideas fieri, immò per Ideas non posse fieri; nullum vnquã usum dereliquit Ideis; adeò, quòd si eas concederet, inutiles eas esse putandum esset; cum tamen in vniuerso, ex sententia eius, nil superuacaneum, nil inutile inueniatur. Afferere, quòd solum reiiciat Ideas per se, & seorsum à mente subsistentes, non eas in diuina mente

mente positas; est ostendere, se non perpendisse rationes Aristotelis contra Ideas: illæ enim vim habent absolutè contra Ideas quouis modo consideratas; absolutè enim inquit Arist. in 1. in 7. in 13. Metaph. Ideas nec pro rerum definitione, nec pro humana scientia, vel reminiscencia, nec pro rerum generatione, vt fiant à simili, neque pro rerum principiis esse ponendas: quia longè secùs hæc omnia fiunt, quàm per Ideas fieri existimauerit Plato: & cum nullam præbeant vtilitatem, esse vaniloquia, & poeticas metaphoras affirmat. Propterea in 12. Metaph. 51. ait melius esse Deo nõ videre vilia, & mortalia, quàm videre. Accedit, quòd cum Ideæ, ex præcipuorum Academicorum sententia, sint formaliter distinctæ; hanc distinctionem nunquam in prima mente concederet Aristot., qui eam esse simplicissimum actum affirmauit, expertem nedum materiæ, sed etiam modi materiæ; quem materiæ modum Academici cum Ideis permiscent, vt suprâ apparuit. Longè etiam minùs valemus dicere, quòd dissentiat in modo loquèdi; quatenus nomen hominis, & leonis solùm compositis cum materia conuenire existimauit; non autem diuinæ menti, vt natæ repræsentare, & imitari. Quoniam absolutè Arist. à mēte diuina omnem distinctam producendi rationem remouet; solùm asserit esse causam communem, vniuersalem, vniuersè ad omnia concurrentem; vniuersè enim Deus per Cœ-

li motum fouet omnem generationem: quòd verò hic, qui generatur, sit homo, ille verò leo; non ex distincta diuinæ mentis Idea provenire censet; sed solùm ex eo, quia hic proximè fit ab homine, ille à leone: adeò, vt primum, & proprium principium generationis leonis, sit corporeus leo ex sententia Aristotelis, non autem Idea leonis, vt Plato existimavit. Demum, quia Aristoteles nec rerum à Deo simplicem emanationem, nec mundi productionem ponit, sed solùm conseruationem à primo principio: iurè putandum est, nullo pacto concessisse Ideas, cùm nil admitterit, quod Ideis sit consentaneum. Colligamus itaque Aristotelem per sua fundamenta, & per suæ philosophiæ initia Ideas minimè concessisse, sed solùm in diuina mente cuncta inueniri putasse in eminentia, at non per distinctas Ideas: nam hoc conuenire censuit illi causæ, quæ solùm est causa communis, & nullius aliqua ratione propria. Ideæ enim supponunt id, cui conueniunt, distincta ratione diuersorum esse principium; continentia verò in eminentia secùs se habet. At cùm ita sentiat Aristoteles, nec possit cùm Platone conciliari; nos, dimisso Aristotele, cum Platone, cum Theologis, & cum priscis mundi sapientibus Ideas statuamus, easq; magnificemus; de quibus Boetius in 3. de Consol. metro 9. ita cecinit:

Quem

Quem non externa pepulerunt fingere causæ
Materiae fluitantis opus, verum insita summi
Forma boni, liuore carens: tu cuncta superno
Ducis ab exemplo, pulchrum pulcherrimus ipse
Mundū mente gerens, similiq; in imagine formans,
Perfectasq; iubes perfectum absolueres partes.

FINIS LIBRI

Tertij.

H 2

